

INNOVATION SCIENCE AND TECHNOLOGY

Scopus || Electronic journal specializing in Scopus

ISSUE 10

Acceptance of papers **October, 2025**

**Acceptance of
papers**

Published monthly

Topics

economics,
technology, social
sciences

ISSN 3060-5229

EDITOR-IN-CHIEF:

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Makhmudov Nosir Makhmudovich
DSc., Prof., Academician

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli – Senior
lecturer at TSUI

THE SCIENTIFIC-POPULAR ELECTRONIC
JOURNAL **"INNOVATION SCIENCE AND
TECHNOLOGY"** HAS BEEN REGISTERED
UNDER THE NUMBER **C-5669633** BY THE
AGENCY FOR INFORMATION AND MASS
COMMUNICATIONS (AOKA) OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN, EFFECTIVE
FROM OCTOBER 9, 2024.

CONTACTS

Phone: **+998 50 737 87 88**

Website: <https://ist-journal.uz>

Email: innovationist2025@gmail.com

The scientific electronic journal "Innovation Science and Technology" has been included in the list of scientific publications recommended for the publication of main scientific results of dissertations for the award of PhD and DSc degrees in economics and technical sciences, in accordance with the Resolution No. 370 of the Presidium of the Higher Attestation Commission of the Republic of Uzbekistan, dated May 8, 2025.

Electronic publication, Issue 10. 218 pages.
Approved for publication on October 27, 2025.

Editorial board:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich,
Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna,
Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Cham Tat Huei,
Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Muhammad Imran Sadiq
Doctor of Philosophy in Economics (PhD),
Professor, Malaysia

Ahmed Aziz Ismail
Doctor of Technical Sciences (DSc),
Professor (Egypt)

Lee Chin
Doctor of Philosophy in Economics (PhD),
(Malaysia)

Asongu Simplice
Doctor of Philosophy in Economics (PhD),
Cameroon

Rui Dang
Doctor of Chemistry (DSc), Professor, China

Zahoor Ahmed
Doctor of Philosophy in Economics (PhD), Turkey

Shujaat Abbas
Doctor of Philosophy in Economics (PhD), Russia

Tina A Coffelt
Doctor of Philosophy in Educational Sciences
(PhD), USA

CONTENTS

WAYS TO EXPAND THE COMPANY'S POSITION IN THE FURNITURE MARKET	6
Musayeva Shoirazimovna	
DIRECTIONS FOR IMPROVING THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF MEDICINAL PLANT PROCESSING	11
Usmonov Mirgulom Khoshim o'g'li	
POLITICAL RELATIONS BETWEEN AZERBAIJAN AND UZBEKISTAN: HISTORY, CHALLENGES, AND PROSPECTS	17
Naila Ramazanovna	
ANALYZING THE SUSTAINABILITY OF REGIONAL ECONOMIES USING MULTI-CRITERIA INDICES AND MODEL OPTIMIZATION	23
Sattorov Sanjar Abdumurodovich	
ECONOMIC ADVANTAGES OF MODERNIZING THE EDUCATION SYSTEM THROUGH INNOVATIVE TECHNOLOGIES	28
Rakhmatkhodjayev Akhrorhodja Akmal ugli	
XORIJIY MAMLAKATLAR KORPORATIV BOSHQARUV VA INNOVATSION RIVOJLANISH MODELLARINING QIYOSIY TAHLILI	34
Ismailov Allayor Rashidovich	
DIGITALIZATION OF FOREIGN EXCHANGE DIFFERENCE ACCOUNTING: CHALLENGES AND PROSPECTS IN EMERGING ECONOMIES	41
Pulatov Sirojbek, Misirov Kamoldin	
ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНО-ДЕМОГРАФИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАНЫ	47
Ташмухамедова Яйра Атхамовна	
MAIN MEASURES TO STRENGTHEN EMPLOYMENT STABILITY AND IMPROVE EMPLOYMENT MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	52
Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna	
ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE IMPACT OF INVESTMENTS ON THE CREATION OF NEW JOBS	57
Shayzak R. Kholmuminov, Shukhrat Sh. Kholmuminov	
RAQAMLASHTIRISH VA YASHIL TURIZM KONSEPSIYASI ASOSIDA TURIZM SOHASINING BARQAROR RIVOJLANISHI	68
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
IQTISODIYOTDA DAVLAT ISHTIROKINI QISQARTIRISH ORQALI XUSUSIY SEKTOR ROLINI OSHIRISHNING IJTIMOIIY MUHITGA TA'SIRI	73
Musurmonqulov Muhammad	
DIAGNOSIS OF EMOTIONAL INTELLIGENCE DEVELOPMENT IN PRESCHOOL CHILDREN: METHODS AND RESULTS	77
Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna	
MULTIMADANIY MUHITDA PEDAGOGLARNING TANQIDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MEKANIZMLARI	81
Gulyamova Nafisa Burikulovna	
WAYS TO IMPROVE MARKETING SERVICES IN A FURNITURE MANUFACTURING ENTERPRISE	85
Mukhtarov Samadjon Abdusattor ugli	
THE ROLE OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES (SMES) IN ENHANCING UZBEKISTAN'S EXPORT PERFORMANCE	90
Abduvoitov Bekzod Khikmatullaevich, Dr. Navik Istikomah, S.E., M.Si	
OPPORTUNITIES FOR FURTHER DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR WITH THE HELP OF AN INNOVATIVE IT PLATFORM	99
Nasrullaev Hikmatullo Habibulloevich	

DIGITALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS FOR EXPORT	105
Azimov R.B.	
IQTISODIYOTDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI ROLINI OSHIRISH	109
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna, Ro'ziqulov Abduqahhor Ixtiyor o'g'li	
SUSTAINABLE DIGITAL TRANSFORMATION STRATEGIES FOR INTERNATIONAL TRADE	114
Kurolov Maksud Obitovich	
THE DEVELOPMENT OF THE METAL MARKET AND THE ROLE OF SMALL BUSINESSES IN IT	129
Musinov Dilshod Sultanovich	
ANALYSIS OF EXISTING TECHNOLOGICAL SOLUTIONS TO THE PROBLEM OF WATERING GAS WELLS	134
Abdirazakov Akmal Ibrahimovich, Boymurodov Boynazar Muradillayevich	
РЕФОРМЫ РЕЛИГИОЗНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СФЕРЫ УЗБЕКИСТАНА	140
Тиллябаева Гульсунхон Бахрамовна	
MODELS FOR ENHANCING THE COMPETITIVENESS OF SMALL BUSINESS ENTERPRISES	144
Melibayeva Gulxon Nazrullayevna	
TEXTILES AND SEWING-KNITTING INDUSTRY DEVELOPMENT STATUS AND PRODUCTION VOLUME FORECAST	152
Ikromova Takhmina Latifovna	
BIG DATA VA PREDICTIVE ANALYTICS YORDAMIDA KORXONA MOLİYAVIY RISKLARNI BASHORAT QILISH VA BOSHQARISH	159
Karimov Xondamir Jamshid o'g'li	
WAYS TO IMPROVE ALTERNATIVE FINANCING OF INVESTMENT ACTIVITIES	166
Boboqulov Akmal Muborakbekovich	
VENTURE CAPITAL IN UZBEKISTAN: ECOSYSTEM ASSESSMENT, KEY CHALLENGES, POLICY IMPLICATIONS	173
Umidjon Khoshimov	
STUDY OF ELECTRONIC WASTE RECYCLING IN UZBEKISTAN BASED ON THE EXPERIENCE OF UZVTORTSVETMET AND THE ALMALYK MINING AND METALLURGICAL COMPLEX	183
Musayev Marufjan Nabievich, Ergashev Sardor Bakhtiyor ogli	
ADVANCED INTERNATIONAL PRACTICES OF EFFECTIVE CREDIT PORTFOLIO MANAGEMENT AND THEIR IMPLEMENTATION OPPORTUNITIES	191
Yusupov Shaxzod Maxmatmurodovich	
ECONOMIC ADVANTAGES OF MODERNIZING THE EDUCATION SYSTEM THROUGH INNOVATIVE TECHNOLOGIES	197
Rakhmatkhajayev Axrorkhoja Akmal ogli	
DISTRICT PLANNING AND HOUSING INFRASTRUCTURE SYSTEM AS A FRAMEWORK FOR SUSTAINABLE REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT	203
Daliev Akhtam Sharafutdinovich	
JAHONDA KREATIV IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING MODELLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	211
Dusmuxamedov Oybek Suratbekovich	

JAHONDA KREATIV IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING MODELLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Dusmuxamedov Oybek Suratbekovich

O'zbekiston Milliy universiteti "Makroiqtisodiyot",
O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti,
"Madaniyat va san'at menejmenti" kafedralari dotsenti,
iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD

Annotatsiya. Maqolada kreativ iqtisodiyot va industriyaning jahon miqyosidagi o'rni, iqtisodiy rivojlanish tendensiyalari, tashqi savdodagi hamda bandlikdagi ulushi tahlil etilgan. Kreativ iqtisodiyot tushunchasiga xorijiy olimlar tomonidan berilgan ta'riflarning nazariy hamda uslubiy jihatlarini o'rganilgan. Jahonda kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha iqtisodiy fanda shakllangan Anglo-Sakson, Kontinental, Osiyo va Gibrid modellarining o'ziga xos xususiyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, mamlakatimiz amaliyotida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish modellaridan ijodiy foydalanish mumkin bo'lgan ilmiy xulosa va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kreativ iqtisodiyot, kreativ industriya, kreativ sinf, intellektual mulk, innovatsiya, kreativ mahsulot va xizmatlar, venchur kapital, startup, davlat grantlari va xususiy kapital, milliy fondlar, subsidiya, raqobatbardoshlik, mualliflik huquqi, kreativ xizmatlar eksporti, modellar.

Abstract. This article analyzes the role of the creative economy and industry globally, its economic development trends, and its share in foreign trade and employment. It also examines the theoretical and methodological aspects of definitions of the creative economy presented by international scholars. It also examines the characteristics of the Anglo-Saxon, continental, Asian, and hybrid models developed in economics for the development of the creative economy globally. A scientific conclusion and practical recommendations have been developed that can be creatively applied in the development of creative economy models in our country.

Key words: Creative economy, creative industry, creative class, intellectual property, innovation, creative products and services, venture capital, startup, government grants and private capital, national funds, subsidies, competitiveness, copyright, creative services export, models.

Аннотация. В статье анализируется роль креативной экономики и индустрии в мире, тенденции развития экономики, доля во внешней торговле и занятости. Проанализированы теоретико-методологические аспекты определений понятия креативной экономики, представленных зарубежными учёными. Проанализированы особенности англосаксонской, континентальной, азиатской и гибридной моделей, сформированных в экономической науке для развития креативной экономики в мире. Разработаны научное заключение и практические рекомендации, которые могут быть творчески использованы в практике развития моделей креативной экономики нашей страны.

Ключевые слова: креативная экономика, креативная индустрия, креативный класс, интеллектуальная собственность, инновации, креативные продукты и услуги, венчурный капитал, стартап, государственные гранты и частный капитал, национальные фонды, субсидия, конкурентоспособность, авторское право, экспорт креативных услуг, модели.

KIRISH

Jahon xo'jaligida kreativ iqtisodiyot jadal sur'atlarda rivojlanayotgan sohalar qatoridan o'rin egallab, insonlarning ijodkorligi asosida innovatsiyalar va intellektual mulk o'rtasidagi o'zaro aloqadorlikka tayangan noodatiy faoliyat yo'nalishlarini o'z ichiga olgan soha sifatida namoyon bo'lmoqda. U dizayn, san'at, kino, axborot texnologiyalari (IT), qurilish, arxitektura, moda kabi tarmoqlarda keng tarqalganligi bilan xarakterlanadi. Xalqaro tashkilotlar tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlarga ko'ra, so'nggi yillarda kreativ iqtisodiyot sohasining o'rtacha yillik daromadlilik darajasi 2,3 trln AQSH dollariga teng bo'lib, bu jahon YAIM hajmiga nisbatan 3,1 foizni tashkil etadi. Shuningdek, xalqaro miqyosda ushbu sohaning eksport hajmi 250,0 mlrd AQSH dollarini

tashkil etadi. Soha bo'yicha bandlik darajasi ham global miqyosda ortib borib, bugungi kunda qariyb 30,0 mln kishiga yetgan¹.

So'ngi yillarda O'zbekistonda ham kreativ va innovatsion sohalarda faoliyat yuritadigan tadbirkorlikni har tomonlama qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish, kreativ, innovatsion g'oyalar va texnologiyalarni joriy etish, hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatini oshirish, aholining turmush darajasi hamda farovonligini oshirishga qaratilgan bir qator aniq chora-tadbirlar amalga oshirildi. Jumladan, 2024-yilning 3-oktyabrida O'zbekiston Respublikasining "Kreativ iqtisodiyot to'g'risida"gi O'RQ-970-son qonuni²ning qabul qilindi. "Kreativ iqtisodiyot to'g'risida"gi qonunning maqsadi kreativ iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlash, rivojlantirish va ushbu sohadagi munosabatlarni tartibga solishdan iboratdir. Hujjat kreativ iqtisodiyot sohasidagi asosiy tushunchalarni va kreativ industriya subyektlarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash yo'nalishlarini mustahkamlaydi.

Global darajada, shu jumladan mamlakatimizda kreativ iqtisodiyotning tutgan o'rni va uning ahamiyati tobora oshib borayotganligini inobatga olgan holda, jahon amaliyotida ushbu sohani rivojlantirish bo'yicha shakllangan modellarni qiyosiy taqqoslash asosida ulardan mamlakatimiz amaliyotida ijodiy foydalanish mumkin bo'lgan jihatlarni tadqiq etishni lozim topdik.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Postindustrial jamiyat rivojlanishida muhim o'ringa ega bo'lgan kreativ iqtisodiyot borasidagi ilmiy qarashlar iqtisodiy fanda XX asrning oxiri va XXI asrning boshlarida keng ommalashib, ushbu yo'nalishdagi tadqiqotlar soni yildan yilga ortib bormoqda. Tahlillarga ko'ra, 2001-yilda iqtisodiy fanda J. Howkins tomonidan ilk bor "kreativ iqtisodiyot" konsepsiyasi, uning mazmuni, mohiyati va zaruriyatini yoritishga urinish amalga oshirilgan. Olimning fikricha, "kreativ iqtisodiyot — bu intellektual mulkka asoslangan faoliyat turlarining tizimlashtirilgan yig'indisi bo'lib, bunda kreativ g'oyalar tijoratlashtiriladi". Howkins tomonidan ishlab chiqilgan konsepsiyaga muvofiq, kreativ iqtisodiyot insonlarning ijodiy faoliyati natijasida shakllangan g'oyalar asosida qiymat yaratilishiga asoslangan munosabatlar tizimi sifatida amal qiladi hamda bu jarayonlar milliy iqtisodiyot darajasida ham amalga oshishi mumkin³.

2005-yilga kelib, R. Florida tomonidan "kreativ sinf" konsepsiyasi ishlab chiqilishi, jamiyatda ijodiy faoliyat bilan shug'ullanuvchi ayrim ijtimoiy guruhlar — jumladan, dizaynerlar, ilmiy xodimlar, rassomlar, muhandislar kabi kreativ yondashuv va ijodiy fikrlash bilan bevosita bog'liq bo'lgan kasb egalari iqtisodiy munosabatlar tizimining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini harakatlantiruvchi kuchlar sifatida baholanishiga olib keldi. Mazkur konsepsiyaga ko'ra, "kreativ sinf" vakillari o'z mehnat faoliyatlarini tashkil etishda hududlar iqtisodiy rivojlanishining "3T" deb ataladigan omillariga — texnologiya, iste'dod va bag'rikenglikka tayanadi. Ushbu elementlarning har biri zarur, ammo yetarli shart emas: faqat uchtasining uyg'un mavjudligi ijodkor insonlarni innovatsiyalar yaratish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish jarayoniga jalb qilishi mumkin⁴.

Yuqorida keltirilgan ilmiy qarashlar "kreativ iqtisodiyot" nazariyasining shakllanishida fundamental ahamiyat kasb etib, ularni qiyosiy tahlil qilish orqali mazkur nazariyaning rivojlanish bosqichlari va o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida kreativ iqtisodiyot va kreativ industriya tushunchalariga olimlar tomonidan berilgan ta'riflarning iqtisodiy mazmuni qiyosiy tahlil etilgan. Shuningdek, kreativ iqtisodiyotni rivojlantirishning turli modellari o'rganilgan. Bu jarayonda kreativ va innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish davriga mos bo'lgan dialektik, tizimli yondashuv, qiyoslash, tahlil hamda guruhlash usullari tadqiqot metodologiyasini tashkil etadi. Modellashtirish usuli orqali tadqiqot obyektining asosiy xususiyatlari bayon etilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

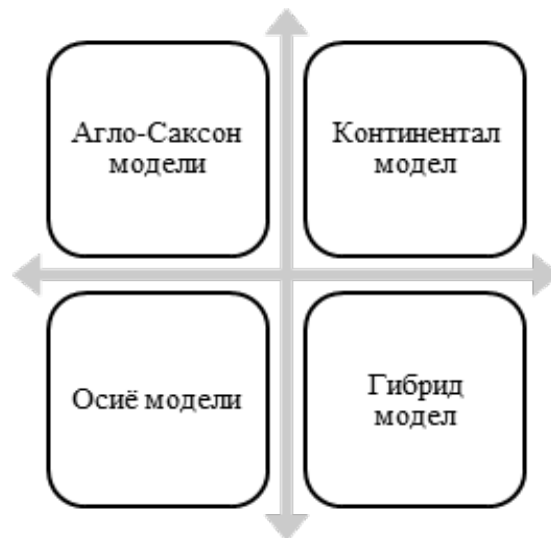
Jahonda kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha turli modellar shakllangan bo'lib, ular mamlakatlarning iqtisodiy, madaniy va siyosiy sharoitlariga qarab farqlanadi. Shu nuqtayi nazardan, turli mamlakatlar iqtisodiyotida qo'llash mumkin bo'lgan kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha iqtisodiy fanda shakllangan Anglo-Sakson, Kontinental, Osiyo va Gibrid modellari mavjud. Quyida ushbu modellarning mazmuni, mohiyati hamda o'ziga xos jihatlarning tahlili keltiriladi (1-rasm).

1 Creative Economy Outlook 2024: Technical and Statistical Report. Geneva, UNCTAD, July, 2024. — 136 pages.

2 O'zbekiston Respublikasining "Kreativ iqtisodiyot to'g'risida"gi O'RQ-970-son Qonuni, 03.10.2024-y.

3 Howkins J. The Creative Economy: How People Make Money from Ideas. 2nd Edition. London: "Penguin Books Ltd", 2013. — 291 pages.

4 Флорида Р. Креативный класс. Люди, которые меняют будущее/ Пер. с англ. М.: Классика XXI, 2005. 430 с

1-rasm. Kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish modellari⁵

Kreativ iqtisodiy munosabatlarni rivojlantirishning “Aglo-Sakson” modeli Buyuk Britaniya va AQSH mamlakatlari amaliyotida keng qo'llanilib, bozor iqtisodiyoti tamoyillariga ustuvor darajada ahamiyat qaratilishi bilan xarakterlanadi. Ushbu model amal qilishida davlatning aralashuvi minimal darajada bo'lib, ushbu iqtisodiy tizim amal qilishi bilan bog'liq bo'lgan me'yoriy-huquqiy asoslarni ishlab chiqishi va infratuzilm ta'minotini talab darajasida ta'minlashi kerak bo'ladi⁶. Shuningdek, xususiy sektor kreativ iqtisodiy munosabatlar tizimini rivojlantirishda ustuvor ahamiyat kasb etib, kreativ iqtisodiyot tarkibiga kiruvchi sohalarni yuqori foyda olish maqsadida investitsiya kiritish asosida moliyalashtiradi. Kreativ iqtisodiyotni moliyalashtirish amaliyotida venchur kapitali, xususiy investitsiyalar va startap ekotizimlari kabi dastaklardan keng foydalaniladi⁷. Tahlillarga ko'ra, “Aglo-sakson modeli” asosida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish asosida Buyuk Britaniya milliy iqtisodiyotida ushbu tarmoq iqtisodiy rivojlanish drayveriga aylangan⁸ (1-jadval).

1-jadval. Anglo-Sakson modeli asosida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish xususiyatlari⁹

№	Mezonlar	Izohlanishi
1	Iqtisodiy yondashuv	Bozor iqtisodiyoti tamoyillariga asoslangan, xususiy sektor yetakchi ahamiyat kasb etadi, kuchli raqobat muhiti mavjudligi bilan xarakterlanadi
2	Davlatning roli	Davlat aralashuvi sezilarsiz darajada, deyarli davlat aralashuvidan holi hisoblanadi, davlat huquqiy-institutsional asoslarni shakllantiradi, sohani infratuzilma ta'minotini amalga oshirish majburiyatini o'z zimmasiga oladi
3	Moliyalashtirish	Venchur kapital, xususiy investorlar, startap ekotizimlar ustuvor ahamiyat kasb etadi
4	Drayver sohalari	Kino, musiqa, IT, reklama, video-o'yinlar kabi sohalar ustuvor ahamiyatga ega

Anglo-Sakson modeliga muvofiq, kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish xususiyatlarini tadqiq etish asosida uning 1-jadvalda keltirib o'tilgan xususiyatlari mavjud ekanligi aniqlandi.

Kreativ iqtisodiyotni rivojlantirishning Fransiya, Germaniya va boshqa Yevropa Ittifoqi (YEI) mamlakatlari amaliyotida keng qo'llaniladigan yana bir modeli “Kontinental” model hisoblanadi. Tahlillar “kontinental” model amal qilishida davlatning sohani nazorati va qo'llab-quvvatlashi ustuvor bo'lib, ushbu yo'nalishdagi chora-tadbirlar madaniy siyosat doirasida amalga oshirilishini, jumladan, kreativ iqtisodiyot tarmoqlarini moliyalashtirishda davlat grantlari, subsidiyalar, kreativ sinflar uchun turli yo'nalishlardagi loyihalar tanlovlari e'lon qilinishi¹⁰ kabi xususiyatlar xos ekanligini ko'rsatdi. Kontinental model amal qilishida davlatning ijtimoiy

5 Muallif tomonidan tuzilgan

6 Xestanov R. Kreativnyye industrii – modeli razvitiya. Sotsiologicheskoye obozreniye, T. 17, № 3, 2018. – s. 173-196

7 Bell D. & Jayne M. “The Creative Countryside: Policy and Practice in the UK Rural Cultural Economy”, Journal of Rural Studies, No. 26 (3), 2010. – pp. 209-218

8 Lopez-Leyva S., & Guzmán-Solano G. The Creative Economy as a Factor of Economic Development: Three Different Cases, One Common Objective. Culture. Society. Economy. Politics, No 1 (2), 2021. – pp. 41-58

9 Muallif tomonidan tuzilgan.

10 Bilan Y., Vasilyeva T., Kryklii O. & Shilimbetova G. The creative industry as a factor in the development of the economy: dissemination of European experience in the countries with economies in transition. Creativity Studies, No. 12 (1), 2019. – pp. 75-101

maqsadlariga erishishi ustuvor ahamiyat kasb etib, teatr, opera, madaniy meros va vizual san'at sohalari kreativ industriyaning yetakchi tarmoqlari sifatida namon bo'ladi¹¹ (2-jadval).

2-jadval. Kontinental modeli asosida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish xususiyatlari¹²

№	Mezonlar	Izohlanishi
1	Iqtisodiy yondashuv	Iqtisodiy jihatdan foyda olish ustuvor emas, ijtimoiy maqsadlar ustuvor bo'lib, bunda milliy madaniyatni saqlash va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga e'tibor qaratiladi
2	Davlatning roli	Davlat aralashuvi yuqori darajada bo'lib, madaniy siyosat asosida sohani nazorat qilib, uni qo'llab-quvvatlaydi
3	Moliyalashtirish	Davlat grantlari, subsidiyalari, ijodkor sinflar uchun turli loyihalar tanlovi orqali moliyalashtiriladi
4	Drayver sohalari	Teatr, opera, vizual san'at va madaniy meros

Kontinental model asosida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish xususiyatlarini tizimli tadqiq etish asosida uni Anglo-Sakson modelidan tubdan farq qilishi aniqlandi. Ya'ni, modelning amal qilishida Anglo-Sakson modeli uchun umuman teskari bo'lgan holat, ya'ni davlat aralashuviga ustuvorlik qaratilishi va davlatning kreativ iqtisodiyotni rivojlantirishni moliyalashtirish va qo'llab-quvvatlashdagi faolligi namoyon bo'ldi (3-jadval).

3-jadval. Osiyo modeli asosida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish xususiyatlari (Janubiy Koreya misolida)¹³

№	Mezonlar	Izohlanishi
1	Davlat-xususiy sheriklik ustuvorligi	Kreativ iqtisodiyot bo'yicha milliy brendni global darajada rivojlantirish va eksport salohiyatidan foydalanish samaradorligini oshirish
2	Moliyalashtirish manbalari	Milliy fondlar, davlat va xususiy kooperatsiyalar mablag'lari
3	Ustuvor sohalari	Kino industriyasi, multimediya, dizayn
4	Strategik dasturlar	"Soft Power", "Creative Korea" strategik dasturlar

Kreativ iqtisodiyotni rivojlantirishning Osiyo modelida Janubiy Koreya va Xitoy mamlakatlari amaliyoti muhim o'rin tutadi. Ushbu modelda davlat-xususiy sheriklik mexanizmidan faol darajada foydalanilib, sohani moliyalashtirishda milliy fondan, davlat va xususiy kooperatsiyalar mablag'lari ustuvor hisoblanadi. Shu bilan birgalikda, strategik dasturlar tuzish asosida milliy kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha tegishli islohotlar amalga oshirib boriladi¹⁴ (4-jadval).

4-jadval. Gibril modeli asosida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish xususiyatlari (Braziliya misolida)¹⁵

№	Mezonlar	Izohlanishi
1	Davlat va jamoatchilik ishtiroki	Ijtimoiy innovatsiyalar va inklyuziv rivojlanishga ustuvorlik qaratiladi
2	Moliyalashtirish manbalari	Davlat grantlari, jumladan, jamoatchilik tashabbuslari asosida moliyalashtiriladi
3	Ustuvor tarmoqlar	Madaniy turizm, hunarmandchilik sohasida etnik brendlarni rivojlantirishga erishilgan
4	Davlat tomonidan tartibga solish	Davlat aralashuvi nisbatan kamroq, ijtimoiy ta'sirni kengaytirishga ustuvorlik qaratiladi

Gibril model asosida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha jahonda Braziliya yetakchilik qilmoqda. So'nggi yillarda Janubiy Afrika Respublikasida ham ushbu modeldan foydalanilayotgani bilan u ajralib turadi. Tahlillarga ko'ra, mazkur modelda davlat va jamoatchilik ishtiroki kreativ industriyani rivojlantirishda ustuvor ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, hunarmandchilik, madaniy turizm kabi sohalarda etnik brendlarni shakllantirishga ustuvorlik berilib, ijtimoiy ta'sirning kuchli ekanligi bilan xarakterlanadi¹⁶.

11 Bilan Y., Vasilyeva T., Kryklii O., Shilimbetova G. The Creative Industry as a Factor in The Development of the Economy: Dissemination of European Experience in the Countries with Economies in Transition. Creativity studies, Vol. 12, Issue 1, 2019. – pp. 75-101

12 Muallif tomonidan tuzilgan.

13 Muallif tomonidan tuzilgan.

14 Cornell S. Building a creative economy in South Korea. Analyzing the plans and possibilities for the new economic growth. Korea's Domestic Economy. On Korea 2014: Academic Paper Series, KEI, vol. 7, 2014 – pp. 3-21

15 Muallif tomonidan tuzilgan.

16 Fleming T. The Brazilian Creative Economy: Situation Analysis and Evaluation of Newton-Funded Creative & Social Entrepreneurship Programme. Newton Fund, British Council. March, 2018. – 87 pages.

Shu o'rinda, Yangi O'zbekiston sharoitida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish modellarining aynan qaysi turi ijodiy foydalanish imkoniyati yuqori ekanligi bo'yicha umumlashgan xulosalarni shakllantirish talab etiladi. Buning uchun dastlab kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish modellarining o'ziga xos xususiyatlari va mavjud kamchiliklarini tizimli tadqiq etish asosida modellarni davlatning ishtiroki, moliyalashtirish manbai, eksport salohiyati va madaniy ustuvorlik mezonlari asosida qiyosiy taqqoslanib, olingan natijalar 5-jadvalda keltirib o'tildi (5-jadval).

5-jadval. Kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish modellarining qiyosiy tahlili¹⁷

Model turi	Qiyosiy tahlil mezonlari			
	Davlatning ishtiroki	Moliyalashtirish manbai	Eksport salohiyati	Madaniy ustuvorlik
Anglo-Sakson	Past darajada	Venchur va xususiy kapital	Yuqori darajada	Tijoratga yo'naltirilgan
Kontinental	Faol darajada	Davlat grantlari	O'rta darajada	Ijtimoiy madaniyatni rivojlantirish
Osiyo	Davlat-xususiy sheriklik asosida	Davlat+xususiy kapital	Yuqori darajada	Milliy brendni ommalashtirish
Gibrid	O'rta darajada	Jamoaviy va davlat kapitali	Past darajada	Ijtimoiy inklyuzivlik

Yangi O'zbekiston sharoitida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish modellaridan ijodiy foydalanish imkoniyatlarini qiyosiy tahlil qilish natijasida mamlakatda ma'lum bir modelni to'liq qo'llash emas, balki ularning har birining afzalliklarini o'zida mujassam etgan, ayniqsa davlat, jamoatchilik va xususiy sektorni o'zaro birlashtirish imkonini beruvchi "miks-gibrid" modelini ishlab chiqish zarurligi haqida xulosa qilindi. Ushbu model tarkibiy jihatdan kreativ iqtisodiyot sohasida davlat siyosati, ta'lim va inson kapitali, xususiy sektor ishtiroki, madaniy meros integratsiyasi hamda eksport strategiyasi kabi yo'nalishlardan tashkil topishi maqsadga muvofiq, deb hisoblanadi (6-jadval).

6-jadval. Yangi O'zbekiston sharoitida "miks gibrid" milliy modelini amalga oshirish yo'nalishlari¹⁸

№	Ustuvor yo'nalish	Amalga oshirish mexanizmi
1	Davlat siyosati	Milliy darajada kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqish (qonun ishlab chiqilgan)
2	Ta'lim va inson kapitali	Art-dizayn, raqamli marketing, madaniyat menejmenti yo'nalishlarini rivojlantirish
3	Xususiy sektor ishtiroki	Kreativ startaplar uchun soliq imtiyozlari va akselerator dasturlari
4	Madaniy meros integratsiyasi	Hunarmandchilikni raqamlashtirish, jumladan, sohani "AR/VR" va "NFT" texnologiyalari bilan bog'liqlikda rivojlantirish
5	Eksport strategiyasi	"UzCearive" milliy brendini ishlab chiqish va global bozorlarga ishtirokini shakllantirish

Taklif etilayotgan "miks-gibrid" milliy modeli asosida mamlakatda kreativ iqtisodiyotni rivojlantirishda yuqori samaradorlikka erishish mumkin. Ushbu holat iqtisodiy fanda shakllangan kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish modellari mamlakatimiz amaliyotida ijodiy tarzda qo'llanilishi uchun mos bo'lgan yo'nalishlarni to'liq qamrab olgan, kompleks yondashuvdan tizimli foydalanish bilan izohlanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan qiyosiy tahlil natijalari asosida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirish modellaridan mamlakatimiz amaliyotida ijodiy foydalanish imkonini beruvchi quyidagi xulosalarga kelindi. O'zbekiston amaliyotida kreativ iqtisodiyotni rivojlantirishda har to'rt modelning xususiyatlarini o'zida mujassamlashtirgan milliy gibrid modelni shakllantirish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bunda "davlat himoyasi + xususiy sektor + ijodkor sinflar" mexanizmini asos sifatida belgilash zarur. Shu bilan birga, mamlakatda "raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasi" doirasida mahalliy hunarmandchilik, san'at, dizayn, kino va IT sohalarida faoliyat yuritayotgan xo'jalik subyektlarini birlashtiradigan platformani yaratish lozim. Bundan tashqari, kreativ iqtisodiyotni rivojlantirishda milliy brendni shakllantirish hamda kreativ industriyadagi mahsulot va xizmatlarning global raqobatbardoshligini oshirish orqali eksport salohiyatidan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

¹⁷ Muallif tomonidan tuzilgan

¹⁸ Muallif tomonidan tuzilgan

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Creative Economy Outlook 2024: Technical and Statistical Report. Geneva, UNCTAD, July, 2024. – 136 pages.
2. Ўзбекистон Республикасининг “Креатив иқтисодиёт тўғрисида”ги ЎРҚ-970-сон Қонуни, 03.10.2024 й.
3. Howkins J. The Creative Economy: How People Make Money from Ides. 2nd Edition. London: “Penguin Books Ltd”, 2013. – 291 pages.
4. Флорида Р. Креативный класс. Люди, которые меняют будущее/ Пер. с англ. М.: Классика XXI, 2005.430 с.
5. Хестанов Р. Креативные индустрии – модели развития. Социологические обозрение, Т. 17, № 3, 2018. – с. 173-196
6. Bell D. & Jayne M. “The Creative Countryside: Policy and Practice in the UK Rural Cultural Economy”, Journal of Rural Studies, No. 26 (3), 2010. – pp. 209-218
7. Lopez-Leyva S., & Guzmán-Solano G. The Creative Economy as a Factor of Economic Development: Three Different Cases, One Common Objective. Culture. Society. Economy. Politics, No 1 (2), 2021. – pp. 41-58
8. Bilan Y., Vasilyeva T., Kryklii O. & Shilimbetova G. The creative industry as a factor in the development of the economy: dissemination of European experience in the countries with economies in transition. Creativity Studies, No. 12 (1), 2019. – pp. 75-101
9. Cornell S. Building a creative economy in South Korea. Analyzing the plans and possibilities for the new economic growth. Korea’s Domestic Economy. On Korea 2014: Academic Paper Series, KEI, vol. 7, 2014 – pp. 3-21
10. Fleming T. The Brazilian Creative Economy: Situation Analysis and Evaluation of Newton-Funded Creative & Social Entrepreneurship Programme. Newton Fund, British Council. March, 2018. – 87 pages.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг ““Рақамли Ўзбекистон – 2030” стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6079-сон фармони, 05.10.2020 й.

Proofreader: Zokir ALIBEKOV

Layout and Designer: Oloviddin Sobir ugli

2025. № 10

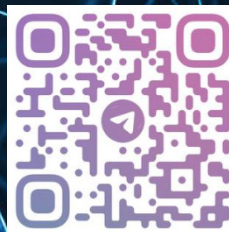
© When materials are reproduced, the INNOVATION SCIENCE AND TECHNOLOGY journal must be cited as the source. Authors are responsible for the accuracy of the information in materials and advertisements published in the journal. Editorial opinions may not always align with those of the authors. Submitted materials will not be returned to the editorial office.

To publish articles in this journal, you may submit articles, advertisements, stories, and other creative materials through the following links. Materials and advertisements are published on a paid basis.

You may subscribe to the journal at any time using the following details. Once subscribed, please send a screenshot or photo of your payment confirmation to our Telegram page @iqtisodiyot_77. Based on this, we will send the latest issue of the journal to your address each month.

“The journal “INNOVATION SCIENCE AND TECHNOLOGY” has been registered by the Agency for Information and Mass Communications under the Administration of the President of the Republic of Uzbekistan from 09.10.2024 under the registration number №390637. License number: C-5669633. PNFL: 30407832680027

Our address: Tashkent city, Yunusobod district, 19th block,
House 17.

Acceptance of articles

Published every
monthly

Directions

Social, economic, political,
technological, scientific

Scopus || Scientific electronic journal specializing in Scopus

CERTIFICATE NUMBER: №390637

**ORDER NUMBER ACCORDING TO
THE LICENSE REGISTER: C-5669633**

CONTACT:

Contact us
+998 50 737 87 88

Telegram channel
t.me/scopus_IST2100

Journal official website
<https://ist-journal.uz/index.php/IST>